

Comandant'ia Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

in
Strat'a tragatorului [Ló-
vészutosa], Nr. 5.Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Fed' ratiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre șase lune . . . 6 „ „
Pre anulu întregu . 12 „ „

Pentru Romani'a:

pre a. întregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru șese-care publica-
țiune separatu. In locul deschis
20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 20. sept. 1872.
2. oct.

Eri in prim'a octomvri s'a deschis cu mare solenitate noulu anu scolasticu la universitatea de Pest'a. Cu acesta ocaziune noulu rectoru alu universitatii, dr. Petru Hatala, a rostitu unu discursu de inaugurare, care pote să faca epoca in istori'a acestui institutu de invetiamentu. Dlu Hatala a dezvoltatu in discursulu seu nise ideile liberale, cari merita a fi luate in consideratiune nu numai d'in motivulu, că recunosc si aproba superioritatea sciintiei asup'r'a statului si besericeii, — ceea ce nici că s'ar fi potutu contestá, — ci mai vertosu d'in impregiurarea, că aceste ideile liberale le-a pronunțiatu unu professoru de teologia, unu prentu, unu omu care se tiene de tagm'a aceluor sofisti infalibili, cari voru să prescrie legi ratiunii si mintei sanetose, că până unde să se incumete si până unde să strabata. Cuvintele prin cari noulu rectoru si-a caracterisatu programulu anului seu de officiu, voru aflá resunetu pre totindenea. pre unde numai esiste scrutare si cugetare, pricepere si interesu pentru viet'a sciintifica, pentru „libertatea sciintiei.”

Sciintia si propagarea sciintiei, instructiunea, — dice dlu Hatala — trebuiesc să fia libere de tote stavilele impedeatoare, ce statulu si beserica vrău să li puna; ambele potu să prospereze si să se desvolte numai in deplina libertate; căci ori-ce presiune d'in partea unei poteri straine impedeza scrutarea sciintifica si o fortieze a se abate pre căli false, ori-ce presiune d'in afara submina binecuvantarea, ce instructiunea libera are să o aduca a sup'r'a singuraticiloru individi si asup'r'a natiunii. ~~Statulu si beserica n'au dreptu d'a se face curatori ai sciintiei, căci ambele aceste institutiuni sunt opere ale sciintiei, fapte ale cugetării ratiionale si morale, care nu recunosc alte legi, decâtu legile logicele sale nestramutabile. Ce rezultate a esoperatu beserica, de câte ori s'a încercatu a negá, nimici si a oprí succesele, triumfulu cugetării sciintifice? Ea a esoperatu, precum se scie, numai dejosire pentru auctoritatea sa, s'a facutu de batujocur'a lunei si, in fine, totu-si a trebuitu să recunoscă ceea ce la inceputu a persecutatu cu ura si inimicifia. Pamentulu totu-si se misca, si stelele se invertu in giurulu lui dupa legi eterne, nestramutabile, — cu tote că primii apostoli ai acestui adeveru au fostu maltratati până si omoriti. Asid, fara effectu va resuná si Enciclic'a si Syllabus; rot'a siuatorie a tempului va sfarimá pre pigmeii, cari voru cadé in ogasiele sale, si spiritulu omenescu va continuá a urmá legile cugetării proprie si dupa aceste legi a se pogori in aduncimele lucrurilor si in intunereculu secliloru trecuti spre a scote la lumin'a dillei aurulu adeverului.~~

Beserica nu trebuie să puna pedeci sciintiei si să se redice a sup'r'a ei; beserica chiaru si aceea trebuie să conceda, că sciintia să faca obiectu de scrutare d'in doctrinele sale, spre a aflá si dovedí intru câtu si câte d'in tesele si dogmele sale potu trece si potu avé valoare cá manifestatiuni divine, si câte sunt apoi opere ale omului, cari ér' de omeni se potu nimici.

Facultatea teologica se nu fia scosa d'in legatur'a celoru mai inalte institute de invetiamentu; facultatea teologica se remana si mai departe membru; parte integritoria a universitatii. Inchisi prin „muri chinezesci” de aerulu liberu alu scrutării libere, despartiti de viet'a sociale de la universitate si aruncati in braciile unilaterale si marginite ale dressurei d'in seminarie ruginite, — ce va fi atunci de preuti, cari sunt chiamati cá conducatori si invetiatori ai poporului? Necunoscuti cu progressele tempului, preutii nu voru ajunge a cunosce, séu voru invetiá a cunosce reu esegintiele tempului; singuri in chillele pustile ale seminarioru va fi cu nepotintia a-si cascigá cunoscintia despre viet'a si despre straformările multiple ale ei. Teologi'a se va ossificá, se va rescolá contr'a rezultatelor scrutării si va intrá in oppositiune periculosa. Tote acestea se voru poté evitá, voru fi imposibile, daca teologi'a se va invetiá pre fa-

cia, sub control'a lunei, si daca preutii se voru educá in comunitate si in legatura cu inteligintia viitoria a unei natiuni.

Cestiunea besericeii bulgare, despre carea vorbiseram mai pre largu in unulu d'in numerii trecuti ai diuariului nostru, continuá a preocupá atentiunea întregii Europeii de presinte privirea totoruru-a e indreptata spre Constantinopole, loculu intrunirii marelui consiliu ecumenicu alu besericeii orientale. Russi'a ce e dreptu, miscă tote petrele pentru că să esopere una contielegere între grecii ortodossi si bulgarii slavi, dar' tote staruintele si influintia generalului Ignatieff, nu potura induplecá conciliulu ecumenicu d'a nu dechiará de schismatecu pre esarculu bulgaru d'impreuna cu intréga natiunea bulgara, si-a-i pune sub escomunicatiunea cea mare. Precum se vede patriarcatulu ecumenicu se afla cu totulu in man'a fanaticiloru greci, si generalulu Ignatieff nu potu a si cascigá in partea sa numai pre patriarcatulu d'in Ierusalimu, care, ce e dreptu, refusá d'a-si dá consentimentulu si a subscrie actulu de escomunicare, inse elu e cu totulu impotentu in faci'a ortodossiloru fanatici. Deci rumperea între beserica grecesca si bulgara e iminenta, si asié totu momentulu ni pote aduce sciri fatale d'in putredulu imperiu alu Osmaniloru, si cunoscundu noi viu'a interessare a Russiiei pentru nefericitii bulgari, asupriti si subjugati nu numai pre terrenu politicu, ci si besericescu, cine scie, dacia nu cum-va chiaru acestu pasu precipitatu si gresitu alu conciliulu ecumenicu d'in Fanarulu Constantinopolei, locu de trista suvenire pentru noi romani in genere, si in specia pentru fratii nostri d'in Romani'a libera, va accelera dezvoltarea si resovierea cestiunii orientale, care de mai multu tempu amenintia Europa cu conflagratiune generale.

Altu evenimentu importantu ce avemu a inregistrá lu forméza fari indoiele, conversarea presiedintelui republicei francesce Eugeniu d'Arnoult, renumitul publicistu francescu si redactore alu diuariului „Patrie” despre situatiunea Franciei. Dlu Thiers dechiará in conversarea sa, că nu dorece nemic'a alta-ce, decâtu numai pacea, si că in acésta dorintia a sa convine cu tote celelalte poteri, chiaru si cu barbatii de statulu ai Germaniei, caroru-a li trece mai pucinu prin minte d'a întreprinde unu resbelu nou contr'a Franciei. Dupa acésta introducere emina-minte pacifica, conversarea presiedintelui se descompune apoi in urmatoriele gruppe de idei. Mai innainte de tote se face imputare barbatiloru de statulu ai Germaniei marea eroe politica a rumperei Alsaciei si Lorenei de cătra Franci'a esecutata in ametiéla triumfulu; facundu apoi una revista asup'r'a reportorulu esterne ale Franciei cătra celelalte poteri, presiedintele republicei dá expresiune viu'a simpatieloru cătra Austri'a; dupa aceea amintescce relatiunile amicale d'între Franci'a si Itali'a ceea ce altu cum nu insufla neci una temere, si in fine accentua sinceritatea sentiminteloru Russiei faci'a de republic'a francesca. Thiers perhorresceza resolutu veri-ce resbunare prin arme, accentuandu resbunarea prin labore si spiritulu industriariu. — Dupa câte-va cuvinte incuragiatie pentru industri'a Franciei, carea n'a suferitu neci una scadere in renumele si concurentia ei, si carea are se joce unu rolu forte importantu la resbunarea pacifica, illustrulu oratoru constata, că de presinte Franci'a are una armata escelinte. In fine presiedintele republicei dice, că ce e dreptu, nu pote garantá pentru venitoriu, atât'a inse pote dechiará cu securitate, că dacia contr'a vointiei totoruru guvernelor ar' întrevini vre-unu evenimentu, care ar' conturbá pacea europeană, Franci'a nu va avé neci cea mai mica parte la acestu evenimentu.

Camerei'a reprezentatorulu Ungariei.

Siedinti'a de la 28. sept., 1872.

Presiedintele St. Bittó deschide siedinti'a la 10 ore a. m. D'între ministrii au fostu presinti: Lónyay, Pauler, Szlávy, Wenckheim, Tisza, Tóth, Kerkapoly si Tréfort.

Dupa verificarea procesulu verbalu alu siedintiei trecute, deputatulu Iuliu Horváth se verifica definitivu.

Massimilianu Uerményi interpelleza pre ministru-lu-presiedinte, si in specie pre ministru lu pentru aperarea tieriei in privintia infintiării casarmelor permanente pentru truppe, întrebându-lu, candu are guvernulu de cugetu a presinta camerei proiectulu de lege in acésta privintia. — In responsulu seu ministru-lu-presiedinte Lónyay promitte că va presinta proiectulu de lege respectivu inca in tomn'a acésta. — Interpellantele e multiumitu cu responsulu ministru-lui, si camera iè actu despre elu.

Ionu Paczola y pune pre biuroulu camerei raportulu comisiunii judiciare prime, privitoriu la mandatele deputatorulu c. Stef. Eszterházy si I. Güllner. In ambele cercuri electorale se ordinéza investigatiune; in cerculu d'antâiu se esmitte cá commissariu Car. Radvánszky, ér' in alu duoilea Valentinu Császár. — Tad. Prileszky presinta raportulu comisiunii judiciare 9, dupa care deputatii Carolu Eötvös si Franc. Éder se verifica definitivu.

Se publica apoi resultatulu scrutiniului d'in siedinti'a ultima, si in comisiunea jud. 3. se alege dr. Ales. Mocioni, in locul deput. Ant. Mocioni.

Col. Radó presinta raportulu comisiunii economice, care se va tipari si distribuí.

Alad. Molnár pune pre biuroulu camerei proiectele de legi acceptate de comisiunea centrale, si cari se referesc la universitatea d'in Clusiu. Se voru pune la ordinéza dillei in siedinti'a de marti, 1. oct.

Dupa aceea se cetescu a trei'a ora si primescu definitivu proiectele de legi acceptate in siedinti'a d'in urma.

Urmeza apoi la ordinéza dillei desbaterii generale a sup'r'a proiectelor de adresa presintate camerei.

Propunetorii Franciscu Pulszky si Col. Tisza, luandu cuvintulu sic-care recomanda camerei acceptarea proiectelor lor, celu d'antâiu recomanda spre primire proiectulu elaboratu de comisiunea pentru adresa, ér' oratorele alu duoilea proiectulu centrului stangu. — Dupa aceea ministru-lu-presiedinte Lónyay face nesce observatiuni la unele assertiuni ale deputatulu Col. Tisza, si cu acésta siedinti'a se inchiaia la 2½ ore d. m.

Siedinti'a de la 30. sept., 1872.

Dupa verificarea procesulu verbale alu siedintiei precedente, presiedintele invita pre reprezentanti a se infacisia cátu mai numerosi la servitiulu divinu ce se va celebrá in catedral'a d'in Bud'a in 4. oct., la 10 ore a. m., cu ocaziunea dillei onomastice a Majestáti Sale. Dupa aceea anuncia mai multe petitiuni juridictionarie, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Urméza raporturile comisiuniloru judiciare. Comisiunea I. a annullatu alegerea deputatulu Nicolau Tassý, alesu in Zala-Baksa, d'in cauza că mandatulu lui nu corespunde cerintieloru legii; presiedintele comisiunii alegatorie se condamna la una multa de 100 fl., pentru că a acclamatu deputatu pre bas'a unui protocolu defectuos, ér' in cerculu respectivu se publica alegere noua. Comisiunea IV. a verificatu definitivu patru deputati; spre investigarea alegerii deputatilor Andreiu Batha si D. Majthényi a esmisu de commissari pre And. Schmausz si Ant. Molnár, ér' alegerea deput. Iuliu Csabaa a annullatu-o. — Comisiunea V. a verificatu pre Fridericu Schreiber, ér' spre investigarea alegerii deputatulu Car. Hets a esmisu pre Paulu Buzinkay si Ios. Szomjas.

Ministru lu de interne Vilhelmu Tóth respunde la interpellatiunea deputatulu Aloisiu Degré, in privintia institutulu d'in Borsod-Miskolcz, pentru ajutorarea celoru ce voru a se casatori. Interpellantele nu este multiumitu cu responsulu ministru-lui, inse camera iè actu despre elu.

Urméza la ordinéza dillei continuarea desbaterii generale a sup'r'a proiectelor de adresa. Dupa Ales. Trifunác si Iul. Schwarcz, cari si-recomendara proiectele loru attentionii camerei, celu d'antâiu proiectulu de adresa a lui Svetozaru Miletics, ér' celu-a-laltu pre alu partitei reformistiloru, Bela Lukács pledeza in favorulu proiectulu de adresa a partitei dechiane, ér' Danilu Irányi spriginescce pre a lui Ernestu Simonzi, si cu acésta siedinti'a se inchiaia la 2 ore d. m.

Discursul deputatului Alessandru Buda

pronunțat în ședința de la 23. sept. a camerei reprezentanților, cu ocaziunea prezintării proiectului de lege privitoriu la înființarea unui tribunal de primă instanță în Sioncut'a-Mare.

Onorab. camera! Punendu pre măs'a onor. camere proiectulu meu de lege, privitoriu la înființarea unui tribunalu regescu în Sioncut'a-Mare, districtulu Chiorului, mi-ieu libertate a me rogă pre câte-va mominte de prețiuță atenziune a onor. camere, spre a-mi poté desfășurá pre scurtu motivele si modest'a-mi parere.

Onorab. camera! Districtulu Chiorului are de sute de ani autonomia politica si juridictionaria, si cá municipiu d'in părțile adnese i s'a concesu si dupa reincorporare esecerea acestui dreptu santu, in annulu trecutú inse, cu ocaziunea organizării, fú surprinsu si cu dorere a esperiatu, cá e lipsitu de acestu clenodiu prețiosu, pastratu cu fidelitate d'in cele mai vechi tempuri, fiindu-i transpusu tribunalulu d'in Sioncut'a-Mare, centrulu districtului, in comitatulu Satumariu, la Bai'a-Mare, unu punctu marginariu, pre candu alte comitate cu asemenea estindere si poporatiune, precum: Zarandulu, Crasu'a, Ugocea, Turotiuulu, ha chiaru si mai mice, precum Torn'a, si-au pastratu tribunalele lorú, si asié d'entre 52 comitate d'in Ungari'a numai pre districtulu Chiorului l'a ajunsu acesta lovitura amara!

Dupa cataografi'a mai recenta districtulu Chiorului numera 54.000 suflete cu unu teritoriu de 19.000 mile patrute. Poporatiunea lui apartiene eschisivu clasei proprietarilor; numerulu processelor civile si criminale, necomputandu aci numeroasele processe arbariale si de commassare, se urca preste 6000, de unde se vede apriatu, cá elu are lipsa neincungurata de judecatori'a collegiale.

Mai inainte cu câti-va ani Chiorulu a edificatu, pre langa ore-care ajutoriu d'in partea guvernului, inse d'in poterea propria, unu pretoriu pomposu, care ajunge mai multe sute de mii, si care e providiutu cu localități mari si cu carcere moderne. Acestu pretoriu ar' poté face onore si altui comitatu mai avutu d'in Ungari'a, si asié chiaru si d'in punctu de vedere alu economiei de statu se simte necesitatea unui tribunalu în Sioncut'a-Mare, cá-ci localitatea nu costa pre guvernú neci unu cruceriu.

Onor. camera! Administrarea justitiei are trei atribuțiuni principale: celeritatea, efitinetatea si sê fie usioru accesibile. Dupa parerea mea chiaru aceste trei motive au indemnatu corpulu legelativu spre a acceptá acêsta organizare scumpa, care iugrigice parintiesca, dorere, a avutu efectu chiaru contrariu a sup'ra districtulu Chioru, cá-ci tribunalulu s'a transpusu la Bai'a-Mare, unde mare parte d'in poporatiune trebue sê peregrineze câte 8—9 mile cu osteneala si spese mari, spre a se poté folosi de tribunalu.

Onor. camera! Nu me numeru intr' acêi-a cari voiescu a face capitalu nationalu d'in cause curatu private; neci nu appartienú la acêi-a, cari considera de meritu daca si-implinescu detorintiele lorú cetatienesci; abstragundu deci de la acêstea credu a fi cu scopu d'a aminti, cá districtulu Chiorului e locuitu de romani, cari traiescu cu pucini un-

guri de acolo in contielegere cordiale si fratiesca. Precum mai inainte cu sute de ani, asié si acum'a romanii d'in Chioru solvescu promptu competintiele de sange si avere, ce detorescu patriei; districtulu Chiorulu e unulu d'in acele comitate pucine, unde pre langa tote improductivitatea pamentului, si cu tote cá darea de pamentu nu este impartita in unu modu tare justu si dreptu, — elu totu-si sêu n'a remasu cu nimicu in restantia, sêu daca a remasu cu prea pucinu a remasu, si acêst'a cade numai in rubric'a proprietariloru mai mari.

Poporatiunea romana d'in districtulu Chiorului totu-de-un'a si cu cea mai mare sinceritate s'a alipitu si tienutu la constitutiunea si integritatea patriei, — ba inca asiú poté aduce esemple cá districtulu Chiorului a inaltiatu si tienutu la acestu standardu de alipire chiaru si atunci, candu elu a caditu d'in manile celoru-lalte comitate apartienetorie de Ungari'a. In 1847 Chiorulu a fostu celu d'antâiu d'entre comitatele apartienetorie, care si-a tramisu reprezentantii sei in Posoniú, si cá unu copulu credentiosu si fidelu s'a aruncatu la sinulu patriei moame; — inse dorere, acum singuru numai districtulu Chiorului este pedepsitu pre nedreptu, numai elu este despoiatu de tribunalu.

Onorab. Camera! Atâtu dreptulu istoricu, cátu si ecuitatea si dreptatea cern cu voce inalta, cá districtulu Chiorului sê-si recapete tribunalulu; — uu-mi trebue mie gratia, eu numai dreptate cern.

Acêsta afacere, sêu mai bine proiectu de lege, s'a asternutu inca si inainte dietei trecute, s'a pertractatu in sectiuni, comisiunea centrale si-a datu parere imbucuratoria si numai scurtimea timpului si d'ilee ultime ale acelei diete au fostu caus'a, cá acestu proiectu de lege nu s'a redicatu la valore de lege.

Rogu onorabil'a camera, a tipari acestu proiectu de lege si a-lu dá apoi la sectiuni spre pertractare prealabile. Cu ocaziunea desbaterii meritorie voiu vorbi mai pre argu.

Montiglio (Itali'a) 24. sept. 1872.

Avramu Iancu.

Si elu ne parasescu!

Carpati, regele vostru mori. Crutiatu de ferulu inimiciloru, l'au ucisu tradarea lorú. . .!

Peregrinandu in lume, cercai unu lucru, o opera asup'ra carei-a oprindu-mi-se mintea si anim'a, se afu pace. Cercam sublimulu si nu observai cá ratecescu pre ruine.

Ce e omulu? ce sunt oparile, monumintele lui nesipu si creta.

Privescu in giuru de mine si nu vedu de cátu corone frante, tronuri sdobite, victime si carnefici, apesati si apesatori.

Mi vorbira de Libertate si Justitia, si vedini omeni incatenati, pre santulu Horia frantu cu rot'a. . .; mi aretara Templulu Gloriei, la admirai, dar' intrebându numbrele audii blastemulu lui Camoens, carni-a unu selavu d'in Jav'a cersia p'nea; vedini pre Mariu plangundu pre ruinele Cartagenei, pre Cato ne cercandu-si salvatia in spad'a sa, pre Brutu desperandu si imprecandu virtu-

tea, pre Mihai u, victima tradării. Audi unu gemetu de agonia intr'unu spitalu; erau Gilbert si Bolintineanu, ce morira desperati.

Intrebai mormintele, templele anticelorú si modernelorú divinităti; si vedini fanatisme seculilorú trecundu-mi pre d'inainte si aretandu-mi o mare de sange. . .

Meditai lungu asup'ra destinului omenescu, si m'am convinsu cá pucini sunt cei ce se bucura, si multi cei ce suferu.

Istori'a lui Prometeu si a lui Jesu, vulturulu si Golgota, accepta pre cei ce lucra pentru binele omenimei.

Câto intielligitue nobili morte innainte de tempu, câte anime generose frante, câte suflete divine reduce la desperatiune!

Unde sunt marii Lucratori ai omenirei? Ce lasara in urma-li, afara de sufletulu lorú memoritoriu? Unu pumnu de pulvere, de lacrimi, de sange, si de anima. . .!

In 1848 sorele Libertății straluci in tota pomp'a s'a asup'ra Daciei; dar' vai, acellu sore in curundu cadu intr'o eclipsa internale, si d'in acellu intunerecu esi unu tristu frémata; erá caderea natiuneii romane in vechiu-i mormentu.

In anumite epoce Spiritulu creatore insufletiescu cret'a, si face sê brilleze suflete cá alu lui Scipione, Camilla, Mihaiu, Horia si Iancu.

Iancu fú mai multu decátu unu erou, fú unu martire. Elu combatu pentru una idea, cea mai nobile si mai sacra.

Pre bandier'a ce elu a arboratu in 1848 stá scrisu: „Dreptu si Libertate.“

Nici o lupta nu avu o devisa mai santa, nici unu erou o cauza mai mare de apertatu.

„Danemarc'a e unu arestu“ — dicea Amletu. Patri'a lui Iancu erá unu mare arestu, si elu s'a insarcinatu a o peface intr'o patria libera si ferice.

Ianculu avu acea anima mare, acelu coragiu, acelu amoru nemarginitu alu Libertății, si acea ura titanica contra tiraniei — ce facu d'in omu unu erou, d'in erou unu martiru, ori unu semidieu. — Elu fu celu mai curatu car. eteru alu lui 1848. — Iancu, Barotiu, Baliuta si Assentiu Severu, patru bravi, destulu de mari pentru cá sê illustro o epoca.

Inimiculu fú umilitu, frantu. Cine-i caseigá victoriele? Anim'a, amorulu braviloru sei munteni, cari se luptau cantandu.

Elu se luptá, alergá cá o facara, mersulu lui erá unu triumfu.

„Unu singuru omu care combate pentru dreptu — dice V. Hugo — e tare cá o legiune.“

Éca forti' a lui Iancu.

Elu combatu, dar' ce folosira victoriele sale? Abié terminata acea lupta titanica ce ne-a costatu 40.000 de victime, regele muntiloru fú recompensatu. . .! cum? o scimu cu toti. . .!

Istori'a pote ertá multoru tirani, dar' nu va ertá preucidietorii lui Mihaiu, Horia si Iancu.

Sunt doreri cari ucide moralminte, si doreri cari ucidu si moralminte si fisicaminte. Dorerea lui Iancu apartiene speciei antáie.

Dorerea e unu canceru ce se nutrescu d'in carne, si

FOISIORA

Cronicele Romaniei.

PREFACIA.

LA A DOUA EDITIUNE.

La 10. aprilie, annulu acestu-a 1872, s'au implinitu duodeciedi de anni de candu am datu la lumina antáia editiune a Letopisitiiloru Moldovei. Asta-di publicu, cá a doua editiune, Cronicele Romaniei.

In acestu intervalu de duode-deci de anni, câte s'au petrecutu in tierra nostra! Insa-si tierra s'a transformatu! Visulu stramosiloru nostri, marele scopu nationale allu lui Stefanu si alu lui Mihaiu, s'a realizatu: Asta-di avem unu Romania.

In istori'a poporeloru lumii moderne cu deosebire demna de tota mirarea esta sortea natiunii romane! D'in inceputu incungurata de puternici vecini, in lupta secularia cu ei, suppusa apoi si sfasiata in mai multe trunchiuri, nu una data ea a fostu pre marginea prapastiei; nu una-data esitiunt'a si chiaru numele seu au fostu in ajunulu de a fi sterse d'in cartea omenirei; si, faptu curiosu! tocmai in acele momente de dorere, candu fiii ei cei mai energici, cei mai plini de credintia in vitalitatea giutei romane, desperau, tocmai atunci Providenti'a luá de mana pre natiunea nostra, cá pre una fiica iubita intro fiicele cele mai iubite, o scoteá d'in tote pericolele, si o realitá mai tenera si mai sdravena de cátu fusesse inainte orei peririi! Navemu dara dreptu, noi Romani, de a sustiené cá la gurele Dunarii de jos, noe ni s'a datu una misiune de implinitu!

Se apropie duce sute de anni de candu, — in midiloculu resbelorú esteriore si civili, in midiloculu a totu felulu de tiranie d'in la intru sub cari apoi si-a perditu si viet'a — Mironu Costinu, in 1677, scriendu Letopisietulu

Moldovei, dicea aceste doreroase cuvinte: „Ce, sossira asup'ra nostra cumplite aceste vremi de acum, denustam descriore, eide grigisisuspunuri; si, la acestu felu de scriessore, gandunglobodusi faravaluri trebuesce; éra noi privim cumplite vremisicumpenamarepamentuluinos-trusinoe!“

Cinci-dieci de anni mai tardu, situatiunea devenisse si mai rea; si betulu Ionu Neculce, aproape de a-si inchide ochii, dupa una lunga vietia plina de furtune, strigá in marea sa dorere: „O h! O h! O h! Seraca tierra a Moldovei! ce sorte de vietia ti-au cadintu! Cum au mai remasu omu traitoria in tine de mare mirare este, cu atâte spurcatiani de obiceiuri ce se tragu pâna asta-di in tine, Moldovo! etc.“

Candu asemenea accente dorerosse esiau d'in peptulu betraniloru nostri cronicari, fie-care d'in ei, omu de statu insemnatu allu timpulu lui seu — Mironu Costinu, mare Vornicu alu Moldovei, carele dicea lui Duca-Voda: sê nu dá muloculu, cá pamentulu acestu-a este fragmentatu cu sangele mosiloru si stramosiloru nostri; si Ionu Neculce, ultimulu Hatmanu purtatoriu de resbelu, carele in fruntea ostirii Moldovene a contribuitu la salvarea lui Petru celu Mare pre fiermurile Prutului, — ei nu numai aretau dorerile tristulu seculu in care traiau, dara prevedeau si prevestiau victoriele nenorociri ale tierrei: taiarea sêu isgonirea ultimiloru Domni romani, secululu de feru si de tina alu fanariotiloru pefacerea orasielorú dunarene in cetáti turcesci, cedarea pre unu timpu a banatulu Craiovei, perderea pâna asta-di a Bucovinei si a Bassarabiei, in fine mai multa de cátu eminent'a stergere a tierrelorú romane de pre chart'a Europei!

Si, cu tote aceste, dupa grozavulu potopu stralucescu curcubeulu reinsemnării orizontelului Romanescu! Marea revolutiune francesca dice poporeloru, cá si Christu lui Lazaru: sculati-ve! Numele lui Napoleonu, cá in tota lumea,

strabate si la Dunarea de josu! Sentimentulu nationale renasce. Tudoru Vladimirescu revendica drepturile nu numai ale tierrei, dara si ale classelorú desmostenite. Ellu ie arm'a nu numai in contr'a fanariotiloru, dara si in contr'a boieriloru, sên a despotilororú norodului, spre a intrebuintia propriile salle cuvinte. Revolutiunea sa nationala, si totu-una-data sociala, este semburile nu numai allu revolutiunei d'in 1848, dara si allu actului de emancipatiune d'in 2. maiu 1864. Fanariotii se isgonescu d'in domni'a Moldovei si a tierrei romanesce. Pre urma nasce resbellulu între Russi'a si Turci'a d'in 1828—1829. Pacea de la Adrianopole se inchiaia. Autonomi'a Principatorulu se consantiescu prin acestu tractatu intr'unu chipu positivu. Domniile romane, viagere si allesse, dupa datina strabuna, se reinfiintieza. Unu guvernú intemeiatu pre anume legi si asiedimente, suppusu controlului Adunárilorú obscesci, inlocuescu ocaruirea desfrenata si destructrice a despotiloru straini; sigintea Romananu p'ere!

Dara, noue nenorociri vinu sê appese vechile colonie ale lui Traianu! Protectoratulu russescu degeneréza in Proconsulatu. Domniú nu sunt de cátu nisce locoteninti ai consullorú Tiarului. Totu sentimentulu de nationalitate si de libertate este interdusu si innabusitu!

Revolutiunea francesca d'in 1848 si-afu resunetulu — cá in tota Europ'a — in Iasi si in Bucuresci! Inse, miscarea este in curendu reprimata. Ocupatiunea turco-rusésca vine in ajutorulu reactionii d'in lăintru. Autonomi'a tierrei redevine unu simplu cuventu; garantiile nationali si constitutionali ale tractatului de Adrianopole se inlocuescu priahidos'a Conventiune de la Balt'a-Limanu, care este negatiunea a tota independint'a, a tota libertatea si egalitatea d'in lăintru! Domniú nu se mai allegu de tierra; ei se numescu

1) Scrisore inedita a lui Tudoru Vladimirescu cáta betranulu Nicolae Golescu, d'in collectiunea dlui Dimitrie A. Sturza Miclausénu.

inca d'in cea mai delicata: „anim'a si creerii.“ Catone vedindu perduta caus'a republicei, si-smulge viscerile si le arunca inamicului in facia; Iancu vedindu perduta „caus'a romana“, si-smulge ratiunea si o arunca in faci'a Fortunei tradatorice.

Frémétulu armelor tace, silentiulu se intinde preste mormintele martirilor, si Ianculu tradatu adreseza unu tristu adio codrilor si fratiloru sei de arme: „Adio munti ce-mi fureti regatu si asilu, — adio arma ce cu mine ai combatutu pentru libertate, — adio gloriosi soci de arme ce me vedurati luptandu r o m a n e s c e in fruntea voastra, adio! Pentru ce nu am moritu? Cátu erá de frumosu a mori intr'o dí de lupta! . . . .“

Carpati, regele vostru, gloria romaniloru, spaim'a inimiciloru a moritu! Eu intiellegu lamentările voastre, — voi sunteti mai simtitori decâtu multi Romani . . . . cuteza-voiu a vi díce: „Carpati, redicati-ve fruntea!“

Daca intr'o dí pre altariulu lui Augustu a crescutu spontaneu unu lauru, pentru-ce nu ar' reinverdi pre fruntea voastra, carea odinora-i erá patria?

Nu cutezu sperá . . .

Er' voi frati de arme, voi desmosteniti cari cereti o patria, multumiti de a-i apartiené cellu pucinu prin actulu nascerei si prin sudorea fruntei, plangeti, parintele vostru ve abandona pentru eternitate.

Totu ce o mare, nobilu si gloriosu se duce.

Inimicii nostri au unu teribilu aliatu: mortea!

Barnuti, Balcescu, Pannu, Muresianu, Eliade, Bolin. neanu, Iancu s'au dusu, lasandu in urma-li unu голу pre care seculii nu-lu voru imp'le. Mortea secera spicele cele mai frumoase d'in hold'a Romaniei, pre candu inimicii ni fabrica catenele sclaviei.

Martirii ideei si ai actiunii s'au dusu, dar' ni lasara o sacra ereditate: „esemplulu de a-i imita, si spiritulu loru.“

Dar' intiellege-vomu noi acellu spiritu?

Vocea onorei si a detorintei strabate-va pana la audiulu nostru?

Ianculu a moritu fara a lasá urmatori . . .

De trei ori blastemati se fiti voi cari l'ati ucisu! . . .

A moritu regele muntiloru, glori'a Romaniloru, spaim'a tiraniloru.

Salve, spirite immortali! Eu ve admiru, me inchinu voe, punu Roman'a sub protectiunea voastra, i asteptu or'a r. sbunării!

Dar' suná-va acea ora? si daca va suná, Romanii o voru audí? Nu dormu ei? Nu si-au intrauritu ei fruntea pentru cá se nu se véda rusinea ce o acopere?

Daca asiu poté asiu face unu sbiciu d'in gloriele nostre trecute si asiu bate lasitatea Romaniloru de adi . . .

Scumpi morti, primiti tributulu admiratiunii, a recunoscintei si a lacrimelor nostre. Voi ati moritu in timpu.

Candu libertatea e condamnata la morte, fericiti acei-ce se ducu cá se o afle in morte! Martiri, dormiti in pace, caus'a ce aperaretu erá santa! Voi v'ati dusu, ati abandonatu acésta tiera in care romanulu e selavu, unde nationalitatea lui e proscrisa, unde libertatea e rastinita pre cruce, si dreptatea incatenata.

in Constantinopole, séu, mai bine dicundu, in Petersburg; si nota comitelu de Nesselrode contesta natiunii Romane pana si glorios'a sa origine!

Candu presentulu erá atátu de negru, écca si viitorulu ce in 1852 ne asceptá. Principatele erau in ajunulu de a fi luate de cátra Russi'a zalogu pentru chiaia Santulu Mormentu! Sub pretestu de a se ocroti Grecii ortodossi, Romanii ortodossi aveau a-si vedea tiera ocupata de armiele Imperatulu ortodossu, si data prada totoruru relleloru resbellulu!

Cu assemenea trecutu, presentu si viitoru, cum, dara, se nu desperámu de sortea tierrei si a natiunii nostre, cu tote cá pre atunci-a eramu in verst'a sperantiei, eramu juni! Cum, dara, in 1849—1852, candu amu severftu publicarea collectiunii Cronicelor Moldovene, se nu fiu si eu lovit de acea ing.igire dorerosa despre viitorulu nostru, pre care una ressimtia tota generatiunea contimpurana, sfasiata in individualitátile sale, lolovita in illusiunile salle celle mai placute; si asié, chiaru in capulu acelei editiunii, se recomendu, animelor lovite de dorerile patriei, studiulu istoriei nationali, cá limanulu de mentuire, cá singurulu oraculu ce ni mai poteá spune viitorulu?)

Ei bine, tocmai atunci, candu natiunea renuncia chiaru la sperantia, Franci'a, Angli'a si Itali'a redican manusi'a ce Russi'a arruncasse lumii civilizate. Resbellulu Crimeei nasce! Drapellele poteriloru aliante falfaia pre zidurile sfarimate ale Sebastopolei. In acellu-a-si timpu, una mana de Romani se facu pelerinii si apostolii nationalitátii loru. Ei strabbattu in officinele pressei si in cabinetele diplomatiloru; glassulu loru ajunge pana la tronurile Monarchiloru, arbitrii lumii! Energi'a si eloquenti'a loru devine stapana opiniunii publice: si Romani'a este copilulu de predilectiune allu Europei, precum fusesse Hellad'a in 1821—1828!

Pacea de la Parisu se inchiaia in 18/30. marte 1856.

2) Vedi prefaci'a la antai'a editiune.

Frati, dormiti in pace, voi ati moritu in tempu, voi nu veti asistá la suferintia, rusinea si lasitatea nostra. . . .

Voi ati moritu, si noi nu ve vomu resbuná! Ras'a resbunatoriloru a peritu . . .

Dormiti in pace! Er' tu spirite nobile allu lui Iancu, tu, care pre candu te afiai in arestulu teu de creta, erai ofuscatu de negur'a dorerei, asculta rogarea mea: „Eliseiu a cerutu dela Elia candu se inaltia in caru-i de focu la ceru — se-i lasa hain'a sa: eu ceru protectiunea ta, ti ceru acea fortia de vointia, acellu coragiu, si acea potintia de sacrificiu ce facura d'in tine unu erou si unu martiru. Asculta-me, eu-ti juru a fi unulu d'in resbunatorii tei! Ti-juru! ti-juru! ti-juru!

Dr. I. C. Dragescu.

De la Societatea academica d'in Bucuresti.

Siedinti'a III. d'in 7. augustu, 1872.

Presiedintele [Laurianu] deschide siedinti'a comunicandu societatii cá Aless. Odobescu au offeritu pentru bibliotheca societatii acad. unu esemplariu d'in Dictionariulu etymologicu de Cihacu si unu esempl. d'in cartea lui Roessler „Romanische Studien“ [societatea primesce cu viua multumire] apoi cá Dr. Odobescu au respunsu cá primesce cu multumire a fi membru correspondente alu societatii acad. rom. Dupa acesteia presentedia conaturile delegatiunii, cari se tramittu la commissiune. In fine citeste seria cestiuniloru cari sunt asta-di la ordinea dillei, ad. a. fissarea siediniloru publice, b. cestiunea diplomelor, c. propunerea parintelui Melchisedec Radeanu si d. „tendentiele ostili Romaniloru aparute pre campulu literaturii straine.“ — Hodosiu inainte d'a se incepe discussiunea a sup'ra cestiuniloru puse la ord. dillei citeste una propunere (subscria de mai multi membri) prin care se cere a se decide inea de acum cá sessiunea presente se se inchiaie cu flaea lui Aug. c. ? — Se pune la ord. dillei pentru sied. prossi-ma. — Relativu la fissarea siedintiloru publice se decide a se amaná pana candu membrii, cari au se vorbesca nu voru annunciá cá sunt gat'a cu discursurile loru. — In privintia diplomeloru. presied. spune cá pentru a se face 400 diplome in sensulu decisunii luate in ann. tr. (11. sept. 1871.) artistulu au cerutu 150 galb. — si neavendu fondu in adinsu allocatu pentru acésta, éra d'in fondurile extraordenarie ne avendu sum'a ceruta, apoi parandui-se summa forte mare nu au essecutatu decisiunea si este de opiniune, in starea actuale a finantieloru societatii, a se face provisoriu diplomele cátu de simplu tiparite, ceea ce n'ar costá mai multu de 15 galb. — Baritiu cere a se amaná cest. pana ce se va vedé de ce fonduri dispune societatea in ann. cur. — Odobescu cere a se amaná cestiunea pana in an. viit. éra altii pana la votarea bugettului. In fine se decide a se amaná d'in consideratiuni econmice. — In privintia offerutulu de 400 galb. a parintelui Radeanu se decide a i-se respunde: cá societ. primesce cu multumire, l'invita deci a versá banii in casa societatii, care i va plati pre vietia dobend'a de 10% tramissa in doue termine cu dovada d'in partea dsalle despre primire legalisata, inse cu condi-

Romanii sunt chiamati de a se rostí însu-si ei in privintia viitorei organizatiunii a patriei lor; si inadinsi tramisi ai Areopagulu Europeanu rinu in Bucuresti si in Iasi spre a ascultá glasulu si dorintiele unei natiunii desceptata d'in mormentu!

Ventulu libertatii imprascia nuorii negri de pre orizontele Dunarii de giosu. Ce mare, ce frumoza epoca incepe atunci! Dupa seculu de despotismu si de insorire n tionala si sociala, tote clasele poporulu Romanu se intrunescu in Adunările mume d'in 1857! Frati'a Romanesca renasce! Pre acellea-si bance si pentru acellu-a-si mare scopu: Formarea Statulu Romanu, se intrunescu intr'una stringatura de mana: Domni, boeri si sateni. Atunci n'amu mai avutu a scrie istoria; amu facutu istoria!

Moldov'a, cu tota individualitatea sa istorica, cu tote interesele salle proprie, avendu consciintia a marelor sacrificie materiali ce avea se faca in favorea unei mari idee, este sublima de abnegatiune! Ea se rostesece unanimu in favorea Unirii! Spre a ajunge la potintia de a se rostí liberu, ea avea nevoia a se luptá, si se lupta cu barbatia si in contr'a influintiei active d'in afara d'in partea Turciei si a Austriei, si in contr'a presiunii fara de margini a guvernulu intregu allu lui Vogorides, rouditu Caimacamu cu missiunea anume de a combatte aspiratiunile nationali! Protectoru activu si generosu allu acestoru aspiratiunii este Napoleonu III. cátu a imperatitu geniulu bine-facutoru allu Romaniei.

Russi'a atunci si-parasesce si ea politic'a gresita, si se intorce la politic'a drepta d'in timpulu tractatelor de Kainardji si de Adrianopole. Alaturea cu Franci'a ea sprigina ideea Unirei, pre care degiá o recunoscesse si o garantasse in principiu prin regulamentulu organicu d'in 1832.

Prussi'a si Itali'a, si apoi si Angli'a ieu sub scutulu loru dorintiele si trebuintiele natiunii romane. Si astu-felu, se inchiaia Conventiunea de la Parisu, care, daca nu ni dá

tiunea d'a nu fi dupa mortea dsalle neci una pretensiune d'in partea rudeniiloru. — Dupa acesteia presiedintele punendu in discussiune tendentiele ostili a literaturii straine in contr'a Rloru, face verbulu noua espunere resumata despre cuprinsulu cartii lui Robertu Roessler „Romanische Studien“ [typ. 1871.] in care se vede una tendentia noua (ba vechia inventata de Engel, etc. si neci decâtu de Roessler) in contr'a originei latine a poporulu Rom. propune a se studiá cartea apoi a i-se face una refutatiune cá respunsu in contr'a hypothesei sustienute de autorulu. — O d o b e s c u areta regretele salle cá in process. verb. d'in sied. preced. nu s'a trecutu motivele pentru cari d'insulu a propusu a se pune in discussiune tendentiele literaturii straine in respect. Rloru si in specie a lui Roessler, spune cá societatea acad. are missiunea sacra de a fi aperatori'a traditiuniloru nationali si istorice, — de aceea propune cá se se traduca cartea cu spelese societatii, fiindu co acesta carte asta-di joca unu rolu mare in Europ'a resumendu tote theoriele istorice a sup'ra Rloru cá se se vedea absurditatea, apoi marele apparatus de isvore scientifiche si citatiuni, cá se i-se respundia chiaru prin ele si as felu se se atitie dorintia d'ani-se respude, se servesca si cá scola de modulu cum se se desbata cestiunile scientifiche si „a-lu traduce este alu combate.“ Inse care cá se se alega d'in iusu-si sinulu societatii unu membru, si se nu se publice traductiunea fara d'a fi insocita unde trebe de notele necesarie cu cari se se combata hypothesesle erronate. Papiu spune cá pentru assemenea cestiuni ar fi bine se assiste una revista a societatii, dupa cum a esprimitu dorintia si dlu Massimu, inse imposibilitatea ei s'a discutatu si s'a vedintu si alta data. Nu se pote uni cu pareea Dlu Laurianu si Odobescu pana candu unu membru allu soc. dupa unu studiu seriosu allu cartii nu va veni cu unu raportu scrisu in care se arete: ce si cum tratedia Roessler istori'a Rloru si dup'aceia de s'ar gasi cá merita se se puna in desbatere, se se ocupe societatea precum s'a facutu acésta si in academi'a ungresca (ca-ci Roessler se ocupa si de istori'a ungresca, cartea lui are tendentie politice imbraccate cu caracteru istoricu.) Deci propune a se multumi Dloru Laurianu si Odobescu pentru aducerea la cunoscentia a nuoru assemene carti si a se insarciná cei cari au apelatu la nesce assemene studie si cátu mai curendu se presentadie reporturile loru scrissse atáiu despre Roessler cátu si despre dictionariulu etymologicu alu lui Cihacu precum si despre unu articlu importante a supra Romaniloru aparutu in Revist'a trimestrale franceze „Romania.“

Societatea academica dupa lunge discussiuni primesce propunerea Dlu Papiu.

Siedinti'a IV. de la 9. augustu, 1872. Se citeste process. verb. allu siedintiei preced. si cerendu-se a se face ore cari modificatiuni s'a amanatu autenticarea. Presied. comunica doue scrisori un'a d'in partea Dlu Ionu Ionescu si alt'a d'in partea Dlu Stefanescu, prin cari ambii declara cá primescu a fi membri correspondenti ai societatii acad. — Sionu cere pentru filoromanulu francez Bataillard cátu unu esemplariu d'in tote tipariturele societatii, si se decide a i-se da. Dupa acésta propune si a se numi membru onorariu. — Massimu propune assemene a se numi membri onorari si DD. Diez

Unirea, dara celu pucinu ni dá midilocene si potintia de a ajunge la realisarea ei!

Si asié renascerea Romaniei devine una realitate!

De la 1859 pana la 1864, ce n'am facutu! Alegerea unu singuru Domnu pentru ambele Principate; si, in curundu, cá consequintia, unirea tierriloru plina si intréga; secularisarea averiloru monastiriloru inchinate si neinchinate; oborirea clăcii (boieresculu); improprietarea tierraniloru! — Marea questiune sociala, care pre-todindeni a constatatu sacrificiu materiali colossali, ruin'a de clase intregi si siroie de sange, in Romani'a se desléga fara una picatura de sange, fara ruin'a nimenui; ba chiaru d'in contr'a de la alu duoile annu, productiunea agricola se induoesce, si bonurile rurali salva averea a sute de proprietari indetorati! — Si apoi, egal'a indrituire a totoruru claselor societatii romane; suffragiulu universale; instructiunea publica generala, gratuita si obligatoria; inarmarea intregi natiunii, cá principiu, si, in faptu una armata numerosa si bine organizata, cum Dunarea de josu nu vediusse una assemene d'in timpurile lui Stefanu si Mihaiu! Si câte alte reforme, adeveratu lib.rale! Unificarea codiciloru, cu maritagiu civile cu juriulu, cu oborirea pedepsei de morte; legea juditiana; legea comunalu; camerele de commerciu si de agricultura; concursurile si espositiunile de agricultura si de industria nationala, sistemulu metricu decimal etc. etc!

Si, mai pre susu de tote, rumperea Conventiunii de la Parisu, in cátu ea marginia autonomi'a tierrei; si, cá preambululu la Statulu d'in 1864. Europ'a recunoscendu Romaniei dreptulu absolutu de a si prefaca guvernulu si legile d'in intru dupa trebuintiesle si interesele sale, fara celu maimicu amestecul si interventiuene d'in afara!

(Va urmá.)

M. C. Galnicénu.

VARIETATI.

si Cihacu, cari prin scrierile lor au adnusu mare serviciu litera'urei romane. Proponentii se invita a veni cu propunerile lor candu numirea de membri onorari va fi la ordenea d'ilei. — Baritiu cere ca proponentii se nu se grabesca a propune allegarea de membru a vre unei persone inainte d'a fi bine assemnati de mai nainte prin scrisore, ca se nu se intemple se ne espunem la refusu. — F'et u unindu-se cu parerea Dlui Baritiu atrage si dsa attentionea societatii a supr'a acestei cestiuni delicate. — Presiedintele luandu cuventulu areta ca de si nu essiste articlu anume in regulamentul societatii in care se se cera de la proponentii de numiri de membri onorari si corresp. a veni cu scissor: d'in partea candidatilor ca primescu, totu-si esperimenta ne dictedia a adopta una assemene mesura. Inse ca acesta cestiune in currendu va veni la ordenea dillei, propune a se lu' in desbatare, dupa decisiunea siedintei preced. propunerea Dlui I. Hodosiu si consocii, d'in 7. aug. a. c. d'a se inchide sesiunea anului presente, la 20. aug. a. c. Punendu-se in discuss. acesta propunere se admite in principiu a se grabi societatea d'a termina lucrările ei catu mai currendu possibile, fara inse a se fissi si diu'a inchiderii sesiunii fiindu ca nu se pote prevedé candu se potu termina lucrările necesarie d'in sesiunea anului currente. Findu ca comisiunile insarcinate cu cercetarea reportului gener. alu delegatiunii nu sunt inca gat'a, presied. ridica siedinti'a anuciandu pre cea viit. pre sambet'a la 1 ora dupa amedia-di, in care la ordenea dillei va fi cetirea si desbatarea reporturilor comisiunilor cu cercetarea reportului delegatiunii.

Cătra p. t. dd. prenumeranti ai „Sionului rom.“

Subscrisulu cu parere de reu vine a anuciã, cum-cã e necesitatu a sistã edarea mai departe a „Sionului rom.“ Pre catu de mari indemnãri si sperantie mi se faceãu la inceputu d'intr'o parte si alt'a, cã in intreprinderea mea, reclamata cã necesaria, voi fi spriginutu cu caldura, pre atãtu de dorerosa mi-fiu desamagirea, vediendu, cã numerulu prenumerantiloru in semestrulu I. abiã se urca la 280, era in alu II. abiã la 200. De aci daca cine-va va precugetã, cã mai bine de 1/4 a prenumerantiloru sunt si adi in restantia cu refuirea pretiului, inca si pre semestrulu antãiu; daca mai incolo i-voiu spune, cã pre mine tipariulu unui numeru me costa 60 fl. v. a., marcele postali cu plat'a speditoriului si alte amenunte vre 6—7 fl. celu pucinu: usioru va poté calculã si precepe, cã continuarea mai departe intre) a. t'feliu de g'urestãri mar' costã atari sacrificie materiala, pre cari nimeni le pote pofti de la unu individuu singulariu, dara nici cã asiu fi in stare a-le suportã. Martori ai cifreloru de susu mi-sunt frãtii clerici d'in acestu seminaru gr. c. centrale, caroru li-a statu totu-de-un'a deschisu protocolulu de prenumeranti, si mi-sciu conditionile tipografice.

Cu tote aceste nu mi-vine a crede, cã provinci'a nostra basericesca se va lasã si se va poté lasã pre venitoriu fora unu organu de publicitate alu seu propriu, mai alesu dupa ce si in program'a sinodului prov. t'ienuta se suscepuuse unu punctu referitoriu la acest'a. De s'ar' templã dreptu ace'a, cã o atare foia pãna in 1. ianuaru 1873. se se scota la lumina, atunci plusalu pretiulu de prenumeratiune, ce mi-s'a solvit si corespunde numeriloru restantii d'in „Sion. r.“, lu-voiu strapune fora intãrdãre numitei foie, la d'in contr'a lu-voiu retornã p. t. domniloru prenumeranti respectivi. Dara de alta parte si eu me rogu si ceru, cã onorãtii dd. restantiaru se nu pregete a mi-solvi catu mai curendu restantia; cã-ci sunt unii, cari mi-detorescu cãte 20—30 fl. si mai multu; ba unii mi-promisera, cã mi-voiu solvi in anumit. tempu si restantiele de pre periodulu trecut, fora in sa a-si fi t'ienutu cuventulu.

Nu potu in fine se nu-mi respicu si-cu calea acest'a recunosciãti'a si multiamit'a cea mai fierbinte escel. s'le parintelui nostru metropolitu, dr. Ioan e Vancea, pentru rar'a gratia, cu carea a binevoitu — nu a face promisiuni gole, cumu capetai d'in vre doue pãrti, ei in fapta — a prenumerã „Sionulu rom.“ pre semestr. I. pre sãm'a a 39 (treidieci si noue) archive parochiali. Bunulu Ddienu lucuste in multi fericiti ani, cã se pota dã inca numeroase esemple de marinimi'a si liberalitatea-i cunoscuta, se pota dã si acelor, cari de asemenea ar' avé potintia si detorintia de a-lu imitã pre asemeni cãli, asta-di unice mantuitoarie pentru baserica si natiunea nostra.

Vien'a, in dia' a crucei 1872.

Dr. Gregoriu Silasi.

Anunciu.

Subscrisulu au deschisu cancellaria de advocatura si primesce a se insarcinã cu totu felulu de cause processuali si private precum si a mediu-loci imprumuturi.

A se adress'a: Pest'a, Rathhausplatz Nr. 8. I. Stock.

Demetriu Ionescu,
advocatu.

* (Curiositãti postale.) Intre faptele curiose, cari le cuprinde raportulu anuale alu directiunii postale anglése, aflãmu, cã in annulu trecut [1871] numerulu epistoleloru, cari nu s'au potutu immanuã, se urca la 3,500,000, a cartelor de corespondentia la 300,000. Aprope 80,000 d'in epistolele neimmanuate cuprindeau diverse obiecte, 15,000 epistole n'aveau neci una adresa, d'intr'e cari multe erau lucarcate chiaru si cu bani si bancnote. Publiculu areta mare negligintia si in tramitarea de pachete pretioase. Asiã s'a pusu la posta in anulu trecut unu pachetu cu unu orologiu scumpu si bani de auru, fara cã se fi fostu recomandat, sigilat, si chiaru si nelegatu. — In Vasingtonu, in Americ'a, s'au agramaditu la 3 milioane epistole, cari nu s'au potutu immanuã. Pre 58,000 epistole n'a fostu scrisu neci tierra, neci orasiu, pre 400,000 nu erau marce, 3000 aveau marce, dara neci o adresa. In aceste 3,000,000 epistole s'au aflatu 92,000 dolari in bani sunatori, si 300,000 dollari in cambii si alte note. Prin urmãro in fia care epistola, care n'a potutu fi immanuata, s'a aflatu unu dolaru in bani sãu in pretiu de bani.

** (Innãintãre) Mai multi officiali de contabilitate de la directiunile financiale au fostu innãintati d'in classea III. in a II, intre acesti-a aflãmu si unu romanu, pre D. Ione Poparadu, cã-ci alti doi: Iosifu Macuti si Augustu Bradeanu (Brogyany) cu tote cã numele loru semena a fi romanesci, nu credemu cã sunt romani, ci magiari s'au magiarisati, de ora ce man'a unui ministru magiaru care ar cutediã a subscrie de odata numirea a trei officiali romani, de si numai de a 99 classe, ar fi de siguru lovitã de paralizia incurabile!

* (Alegerile d'in scaunulu Pretoriulu) [Udvarhelyszék]. Ministrulu de interne prin ordenatiune d'in 27. sept. a. c. cãtra comitetulu centrale alu numitului scaunu, nemicesce decisiunea acestui-a: d'a se face a dou'a alegere si despune, cã literele credentiale se se immanuedie immediatu candidatiloru Gavrilu Ugronu si Blasiu Orbanu (baronu), cari cu ocasiunea alegerii d'in 1—8. iulu, capetasse celle mai multe votari. Ministrulu motivedia ordenatiunea sa cu §. 47. art. V. 1848. dupa care cestiunea majoritãtii absolute a voturilor este de competentia camerei si neci decãtu a comitetulu centrale, precum si-arrogasse acestui-a.

Sciri electrice.

Perpignan, 28. sept. Eri avu locu una lupta intre truppele regesci si intre 600 carlisti comandati de Sebals; cesti d'in urma se retraserã spre Aja si a sãra provocara cetatea Puicerda a capitulã, dupa respingerea capitulatiunii, noptea trecuta se acceptã unu atacu contr'a cetãtii, dar' carlistii s'au departatu.

Belgradu, 28. sept. Principele plecã asta-di cu ministrii la Cragjevatiu spre a deschide seupcin'a.

Perpignan, 28. sept. Intre truppele regesci, comandate de Baldrich, si intre carlisti, condusi de Sebals, avu locu una lupta seriosa. Carlistii fure batuti totalmente si fugira cãtra confine.

Parisu, 29. sept. Gambetta t'ienu in Grenoble unu discursu, in care d'ise: De 45 anni incoce Franci'a se radiema pre anumite classe ale societãtii, si acest'a e caus'a tuturoru nenorociriloru nostre. Oratorele nu se increde in sinceritatea conservativiloru, cari voiescu a fundã o republica constit. si liberala. Adeveratii rebublicani se nu se increda in comedi'a acest'a, si la alegerile proxime se eschida pre toti corifeii monarceisti de mai inainte.

Constantinopole, 30. sept. Conciliulu ecumenicu dechiarã beserica bulgara de schismateca; actulu respectivulu consiliulu se ceti eri in beserica d'in Fanaru; numai patriarculu d'in Ierusalimu a refusat d'a subscrie actulu.

Constantinopole, 1. oct. Diuariele turcesci publica decisiunea consiliulu ministeriale, dupa care fostulu mare veziru Mahmud pasia e condamnatu a solvi statulu 100.000 livre. — Nou'a luna de 40 dille s'a cassatu si in loculu ei s'a reintrodusu cea vechia de 30 dille.

Burs'a de Vien'a de la 1. octomvre, 1872.

5%, metall.	65.44	Londra	109.—
Imprum. nat.	70.56	Argintu	108.25
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu	5.26
Act. de banca	874.—	Napoleond'or	8.75
Act. inst. creu.	334.—		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acest'a publice, cã eu, vedu'a dupa Dr. A. Rix, de 16 ani sum singur'a si unic'a producãtoria a adeveratei si nefalsificatei

Past'a Pompadour originala

findu cã numai eu singura cunoscun secretulu preparatiunii. Anuciandu deci prin acest'a, cã numit'a Past'a Pompadour de acum incolo se pote aflã nefalsificata numai la locuinti'a mea, Vien'a, strad'a „grosse Mohrengasse“ nr. 14. trept'a I., usi'a 62, admoniezu se nu se cumpere la nime altulu acest'a pasta, fiindu cã de presente nu t'ienu neci unu depositu, si neci o filiala, si tote depositele de mai innainte le-am disolvatu pentru falsificãrile obvenite. Adeverat'a Past'i Pompadour a mea, numita si Past'a Miraculosa, nu si-va sminti neci candu efectulu; succesulu aceste Paste pentru faci'a omului e preste tota acceptarea si este uniculu medilocu garantatu spre grabnicia si sigur'a alungare a tuturoru sgrabuntieloru, peteloru, cosiloru, bubitieloru si alu niceloru de pr. facia. Garanti'a intru atãt'a e de secura, in cãtu daca medicin'a remane fara effectu, bani se voru dã inderetru.

Una tegula de acest'a Past'a escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa 1 fl. 50 cr. — Tramisu per „Nachnahme.“ Epistolele de procuratiune sunt de a se adresã cãtra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Vien'a, grosse Mohrengasse nr. 14.; pentru placerea onorãtiloru mei partinitori, daca mi-voiu incredintã unele comisiuni mice despre diverse articuli, voi dispune cã se se esecute fara a comptã vre o provisiune.

Adresse de multiamita nu se voru publicã.

[3—24]

MANTELE DE PLOIA.

Pentru caletori, economi, officiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi, cari prin ocupatiunile si affacerile lor sunt a-dese-ori expusi ploiei, este tare de recomandat Mantel'u de ploia anglésã genuina, d'in materia nou-ameliorata, nedestructibile si nepenetrabile de apa. Aceste mantelle intrecu in elegãntia si durabilitate pre tote cãte s'au fabricatu pãna acum. Este apoi de insemnatu, cã mantellele d'in cestiune sunt er totulu fara cusatura, prin urmate nici-odata nu voru avé trebuintia de reparatura. si sunt asteliiu lucrate, incãtu pre tempu frumosu se potu intorce si imbracã pre faci'a a dou'a cã redingata eleganta.

1 bucata in marime ordinãria, de 42 plocari lungime costa 10 fl., fia-cari 2 plocari ulterioari costa 1 fl. mai multu, capuce [gluge] 1 fl. bucãt'a.

Depositu principalu alu fabriciei Govin si filiu in Manchester.

Lumina Lumina Lumina
frumosu bunu eftinu.

Cele mai noue lampe de petroleu, cu masinaria assecurãtorã, preabine construitã, fiacara lina in forma de fluture cã la lampele de gasu aericu (fiacar'a unei singure lampe lumineza cãtu 6 luminãri); fara indoela frumosa illuminatiune acest'a, si totu-si 50 percente economia facia cu ori-care alta materie de luminatu. Si spre a impedeã ori-ce concurrintia s'au pusu pretiuri cãtu se pote de eftine, er' pentru calitatea cea mai buna se garanteza.

1 bucata lampa de cuina, completa, d'impreuna cu petroleu si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampa de cuina, de animatu de parete sãu de plafonu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampa de chilia, frumosa, completa fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampa prea-frumosu adjustata, completa, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampa de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampa de studeatu sãu lucratu cu palãria fl. 1, 1.50, 2. 1 buc. lampa de parete pentru staule, sãu in anticamere (tinde) cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampa de aternatu de grindu in staule, tinde etc. cr. 90, fl. 1.50, 2. 1 buc. lampa de aternatu in fabrice, oficiuie fl. 2, 2.50, 3.50. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, preafine fl. 5, 8. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, sorta prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretiu alu lampeloru este d'u se intielege tota adjustarea, d'impreuna cu festila si stiela.

1 palãrie de lampe, mice, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, pre-fine cr. 15. 1 palãrie de lampa de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, prea-fine cr. 20. 1 palãrie de lampa sorta mare, de midilocu fina cr. 25, fina cr. 35, prea-fina cr. 45. 1 cotu festila de lampa cr. 4, 6, 8. 1 buc. forfeca de lampe, de ocelu cr. 25. 1 scutu pentru palãria lampel, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru stiela, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curãtitoriu mecanicu pentru cilindru de stiela, cr. 20. 1 tassa d'a se pune sub lampa, prea-frumosa, cr. 20, 30. 1 fesuu micu pentru lampa, in forme prea-frumose cr. 15, 25, 35. 1 scriptiu pentru aternarea lampeloru fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de stiela cr. 4, 5, 6. 1 globu de stiela cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de t'inieha pentru 1 pundu de petroleu cr. 30, pentru 2 pundi cr. 50.

Cumperatorii cu redicat'a capeta rabbatu de la

A. FRIEDMANN,
Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si etajulu I. [3—12]